

Інформація про збудників захворювання в людей. Вакцинація — це захист!

Що таке кашлюк?

Кашлюк (pertussis) спричиняють бактерії, і він є дуже заразним. У всьому світі кашлюк вважається одним із найчастіших інфекційних захворювань дихальних шляхів. Збудник кашлюку утворює отруйні речовини, що вражають слизову дихальних шляхів. У Німеччині на кашлюк насамперед хворіють діти й підлітки, але часто й дорослі. Особливо небезпечні піддаються новонароджені немовлята, які ще не мають вакцинного захисту.

Як передається кашлюк?

Від людини до людини

Збудники кашлюку передаються від людини до людини через крапельну інфекцію. Під час кашляння, чхання чи розмови бактерії можуть розповсюджуватися через крихітні краплі з носової й ротової порожнин у повітрі на відстань одного метра, і люди їх вдихатимуть. Майже кожен контакт хворого з незахищеною здоровою людиною призводить до зараження. Збудники також можуть тимчасово поселитися в організмі вакцинованої здорової особи. Хоча самі вакциновані у цьому випадку не хворіють, але вони можуть передавати бактерії іншим.

Які ознаки захворювання відчують хворі?

Зазвичай кашлюк має три стадії:

1. Спочатку, упродовж 1–2 тижнів, виникають скарги, як при застуді, з нежитем, кашлем та відчуттям слабкості, гарячка присутня лише зрідка.
2. Після цього починається фаза кашлю, якому хвороба й завдячує своєю назвою. Зазвичай це тривалий, сухий кашель. Відбуваються приступоподібні, спазматичні кашльові поштовхи, які часто завершуються типовим втягуванням повітря із задиханням. Численні приступи кашлю можуть бути дуже нестерпними, вони частіше виникають уночі, ніж удень. Часто приступи кашлю призводять до блювотних позивів через густу мокроту, а згодом і до блювання. Хворі страждають на втрату апетиту та безсоння. Гарячка спостерігається рідко. У новонароджених і немовлят кашлюк нерідко призводить до небезпечної для життя зупинки дихання. Зазвичай кашель триває впродовж 4–6 тижнів.
3. Під час фази відпочинку, що триває 6–10 тижнів, приступи кашлю помалу стихають. Ще впродовж місяця кашель може виникати через подразнення холодним повітрям, у результаті фізичних навантажень або через цигарковий дим.

У підлітків і дорослих кашлюк часто супроводжується тривалим кашлем, але без типових приступів. Через такий нетиповий перебіг хвороби кашлюк може бути важко розпізнати. Відповідно високою є небезпека зараження, яка йде від невстановлених хворих.

Особливо часто ускладнення виникають упродовж першого року життя. Можливі ускладнення:

- ▶ Запалення легень або середнього вуха, рідко — приступи судом.
- ▶ Рідким, але особливо страшним явищем є ушкодження мозку через нестачу кисню. Вона може виникати через зупинку дихання під час приступів кашлю. Довгостроковими наслідками можуть стати параліч, порушення слуху або зору чи психічні розлади. Це насамперед стосується хворих на кашлюк немовлят віком до 6 місяців.

Коли хвороба проявляється та як довго хвора особа є заразною?

У більшості випадків через 9–10 днів, іноді через 6–20 днів після зараження проявляються перші симптоми захворювання. Уже незабаром після появи перших скарг хвора особа стає заразною. Небезпека зараження інших є найвищою на першій стадії (фаза симптомів застуди), ще до появи типових приступів кашлю. Вона зберігається впродовж приблизно 3 тижнів після початку приступів. Немовлятам збудники можуть передаватися навіть упродовж більш тривалого часу. За мови лікування кашлюку антибіотиками тривалість здатності заражати інших скорочується до 5 днів після початку лікування.

Хто особливо підпадає під ризик?

У випадку з новонародженими захворювання на кашлюк може бути небезпечним для їхнього життя. Приблизно двом третинам з них потрібна госпіталізація. Новонароджені діти можуть отримати захисні речовини від кашлюку лише в разі вакцинування матері за кілька тижнів до народження. Цей т. зв. «молозивний імунітет» захищає дітей у перші тижні життя, поки не стане можливим вакцинувати їх самих. Оскільки захист після вакцинації зберігається лише впродовж декількох років, старші діти, підлітки й дорослі теж можуть заразитися, але перебіг хвороби, звичайно, буде при цьому більш легким. У свою чергу, такі люди є серйозним джерелом зараження, особливо для немовлят і малих дітей, а також людей похилого віку й осіб з основними захворюваннями.

На що мені звернути увагу за наявності захворювання?

- ▶ Для захисту інших осіб хворих потрібно ізолювати в окреме приміщення й запобігти їх контактам насамперед із немовлятами, малими дітьми та людьми похилого віку.
- ▶ Немовлят віком до 6 місяців і людей із важкими основними захворюваннями, які захворіли на кашлюк, часто госпіталізують. У лікарні можна своєчасно розпізнати небезпечну для життя зупинку дихання.
- ▶ Медичні препарати слід приймати лише після консультації з лікарем, що проводить лікування. За необхідності призначають антибіотики. Якщо прийняти їх вчасно, можна запобігти появі кашлю під час фази виникнення скарг чи полегшити його перебіг. Якщо приступи кашлю вже розпочалися, антибіотики не допоможуть скоротити тривалість хвороби. Але вони скоротять тривалість здатності до зараження інших і допоможуть запобігти подальшому розповсюдженню хвороби.

На що мені звернути увагу за наявності захворювання?

- ▶ Хворим принципово слід багато пити, щоб полегшити перебіг сухого кашлю. Через можливе виникнення блювотного рефлексу й блювоти краще вживати їжу невеликими порціями впродовж усього дня.
- ▶ Під час приступів кашлю діти мають сидіти прямо, зі злегка нахиленою вперед головою.
- ▶ З метою захисту людей від захворювання діють положення Закону про захист від інфекційних захворювань. Діти й дорослі, які захворіли на кашлюк чи щодо яких існує відповідна підозра, мають негайно припинити відвідування громадських установ, як-от шкіл або дитячих садків, чи призупинити свою професійну діяльність у цих місцях. Хворі мають повідомити про своє захворювання в громадську установу. Як правило, перебування у громадських установах, за умови задовільного стану здоров'я, знову дозволяється через 5 днів після початку лікування антибіотиками або в разі, якщо підозру на захворювання вдалося зняти після взяття мазка. За відсутності лікування антибіотиками повторний дозвіл зазвичай можливий через 3 тижні після виникнення кашлю.
- ▶ За підозри на наявність кашлюку перед візитом лікаря потрібно його попередити про це, щоб медична бригада могла вжити заходів для захисту інших від зараження.

Як я можу себе захистити?

Щеплення

Існує вакцина від кашлюку. Постійний комітет із вакцинації (STIKO) рекомендує наступне:

- ▶ **Для немовлят** – введення три доз вакцини у віці 2, 4 і 11 місяців. Кашлюк може загрожувати життю немовлят, тому їх потрібно вакцинувати якомога раніше. Частина щеплень можна робити під час профілактичних оглядів.
- ▶ **Для дітей і підлітків** – ревакцинація у віці 5–6 років і 9–16 років.
- ▶ **Дорослі** мають робити наступне обов'язкове щеплення від дифтерії й правця в комбінації з щепленням від кашлюку. Це також стосується випадків, коли потрібно щеплення від правця після отримання травми.
- ▶ **Для вагітних** – вакцинація на початку останнього триместру вагітності, з 28-го тижня. Якщо існує висока ймовірність передчасних пологів, краще вакцинуватися у другому триместрі вагітності. Вакцинація має проводитися під час кожної вагітності, незалежно від інтервалу, що сплинув з часу попередньо отриманих щеплень від кашлюку.
- ▶ **Для осіб, які тісно контактують з немовлятами**, – так само, наприклад, як і членам родини або няням, – вакцинація, якщо впродовж останніх 10 років їм не робили щеплення від кашлюку. За можливості щеплення краще зробити не пізніше ніж за 4 тижні до народження дитини, а щеплення її матері – у період вагітності або, якщо це упустило, – незабаром після народження дитини.
- ▶ **Для персоналу медичних і громадських установ** – вакцинація, якщо впродовж останніх 10 років працівникам не робили щеплення від кашлюку.

Перехворівши один раз, людина може знову заразитися кашлюком у будь-якому віці. Після хвороби захист зберігається впродовж приблизно 7–20 років, а після вакцинації 5–7 років.

Після контакту з хворою особою:

- ▶ Щоб не заразитися, невакцинована особа після контакту з хворою особою має пройти запобіжний курс антибіотиків.
- ▶ Вакциновані особи можуть заражати інших. Тому той, хто має тісний контакт з особами з групи ризику, як-от немовлятами та невакцинованими малими дітьми, також має пройти курс антибіотиків.
- ▶ За великої кількості випадків захворювання на кашлюк у місцевості департамент охорони здоров'я також може рекомендувати додаткову вакцинацію повністю вакцинованим дітям і підліткам, якщо останнє щеплення їм зробили більше ніж 5 років тому. Ця рекомендація також може стосуватися випадків, коли відбувся тісний контакт із хворою особою в помешканні чи громадській установі.

Де я можу отримати інформацію?

Більш детальну інформацію можна отримати в місцевому департаменті охорони здоров'я. Оскільки випадки кашлюку реєструють, у департаменті є інформація про поточну ситуацію, а також там володіють великим досвідом поводження з цією хворобою.

Також більше (кваліфікованої) інформації можна отримати на сайті Інститута Роберта Коха (www.rki.de/pertussis). Інформацію щодо захисту від інфекційних захворювань за допомогою вакцинації подано на сайті Федерального центру медичного просвітництва (www.impfen-info.de).

STEMPEL

Видачник:

Федеральний центр медичного просвітництва (Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung), Кельн. Усі права захищено.

Створено в співпраці з Федеральним об'єднанням лікарів громадської служби здоров'я (Bundesverband der Ärztinnen und Ärzte des Öffentlichen Gesundheitsdienstes e.V.) та за погодженням з Інститутом Роберта Коха.

Цю інформацію для населення можна безкоштовно завантажити на головній сторінці www.infektionsschutz.de.